Journal of Diabetes Nursing
2026; Volume 14 Number 1

pISSN:2345-5020
eISSN:2423-5571

Spirituality, Mental Health, and the Caregiving Role of Parents of Children with Diabetes

Shahdadi Hossein[1], **Rahnam Mojgan**[*2], Abdollahimohammad Abdolghani[3]

1. Assistant Professor, Department of Nursing, Zabol University of Medical Sciences, Zabol, Iran.
2. Professor, Department of Nursing, Zabol University of Medical Sciences, Zabol, Iran.
3. Professor, Department of Nursing, Zabol University of Medical Sciences, Zabol, Iran.

Article information:

Systematic Review

Received: **2025/12/26**

Accepted: **2026/01/31**

JDN 2026; 13(4)

107-114

Corresponding Author:
Mojgan Rahnam,

Zabol University of Medical Sciences.

rahnama2030@gmail.com

Abstract

Introduction: The diagnosis of diabetes in a child is accompanied by various psychological reactions in parents. Given the influence of spirituality as a powerful and hopeful resource for parents, and the fact that self-care in children is difficult without the direct involvement of parents, this review study examines spirituality, mental health, and the caregiving role of parents of children with diabetes. **Objective**: In this review study, an advanced search was conducted using the operators (AND, OR) and a combination of the keywords "Spirituality," "Father or Mother," "Parents," "Children," "Type 1 diabetes," "Mental health," and "Caring role" in the databases Scopus, Web of Science, Google Scholar, PubMed, Science Direct, Cochrane Library, and Evidence-Based Nursing, within the timeframe of 2020 to 2025. The criteria for selecting articles were their relevance to the current review topic and their publication in either Persian or English. All types of studies except related review studies were included. A total of 90 articles were selected, and their abstracts were reviewed, leading to the exclusion of 70 articles that were unrelated to the topic. From the remaining 20 articles, 5 articles were ultimately included. Exclusion criteria included low relevance to the main research variables (spirituality, mental health, caregiving role of parents of children with diabetes), duplication, and inability to access the full text. **Results:** Of the 5 reviewed articles, one was in Persian and the rest were in English. Two articles were from Iran, and the others were from Egypt, Spain, and Turkey. Two articles were clinical trials, while the others were descriptive and cross-sectional. The results of these studies regarding the relationship between spirituality, mental health, and how mothers of children with diabetes fulfill their caregiving role were varied. **Conclusion:** The review of studies in the field of the relationship between spirituality and the psychological states of mothers of children with diabetes showed mixed results. Furthermore, the relationship between these variables and how they care for their children was also reported differently across studies. These differences are likely influenced by variations in the study population and environment, cultural differences, and the educational content employed. It is also possible that the lack of a significant observed relationship is due to the need for more comprehensive support for the mothers under study. From the researcher's perspective, these differences highlight the necessity for further studies in this area. **Keywords**: Spirituality, Mental Health, Parents, Children with Diabetes, Caregiving Role.

Access This Article Online	
Quick Response Code:	Journal homepage: http://jdn.zbmu.ac.ir
	How to site this article: Shahdadi H, Rahnam M, Abdollahimohammad A. Spirituality, Mental Health, and the Caregiving Role of Parents of Children with Diabetes. J Diabetes Nurs 2025; 13 (4) :107-114

[Downloaded from jdn.zbmu.ac.ir on 2026-10-12]

فصلنامه علمی پژوهشی پرستاری دیابت زابل
سال ۱۳، شماره ۴، پاییز ۱۴۰۴
صفحات: ۱۱۴-۱۰۷

pISSN:2345-5020
eISSN:2423-5571

معنویت، سلامت روان و نقش مراقبتی والدین کودکان مبتلا به دیابت

حسین شهدادی[۱]، مژگان رهنما[۲]*، عبدالغنی عبدالهی محمد[۳]
۱. استادیار گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی زابل، زابل، ایران.
۲. استاد گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی زابل، زابل، ایران.
۳. استاد گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی زابل، زابل، ایران
نویسنده مسئول: مژگان رهنما، دانشگاه علوم پزشکی زابل rahnama2030@gmail.com

چکیده

مقدمه: تشخیص دیابت فرزند با بروز واکنش های روانی مختلفی در والدین همراه است. با توجه به تاثیر گذاری معنویت بعنوان یک منبع قدرتمند و امیدوار کننده برای والدین و اینکه در کودکان مراقبت از خود بدون مشارکت مستقیم والدین دشوار است. این مطالعه مروری به بررسی معنویت، سلامت روان و نقش مراقبتی والدین کودکان مبتلا به دیابت پرداخته است.

هدف: در این مطالعه ی مروری جستجوی پیشرفته با عملگرهای (AND و OR) و با ترکیبی از واژه های «Spirituality» ، «Father or Mother» ، «Parents» «Children» ، « Type ۱ diabetes» ، «Mental health» «Caring role» در پایگاه های داده Scopus، Web of Science، Google Scholar، PubMed، Science Direct، Cochrane Library، Evidence Based Nursing در بازه زمانی ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۵ انجام شد. معیاری که برای انتخاب مقالات استفاده گردید، هم خوانی موضوع تحقیقات با مطالعه مروری حاضر و فارسی یا انگلیسی زبان بودن آنها بود. همه انواع مطالعات بجز مطالعات مروری مرتبط در مطالعه شرکت داده شدند. تعداد ۹۰ مقاله انتخاب شدند و سپس چکیده این مقالات مورد بررسی قرار گرفتند و ۷۰ مقاله غیر مرتبط با موضوع حذف شدند. سپس از بین ۲۰ مقاله باقیمانده، ۵ مقاله باقیماند. معیارهای خروج ارتباط کم با متغیرهای اصلی پژوهش (معنویت ، سلامت روان، نقش مراقبتی والدین کودکان دیابتی) تکراری بود و ناتوانی در دسترسی به متن کامل مقالات بود.

یافته ها: از ۵ مقاله مورد بررسی یک مقاله فارسی و بقیه انگلیسی زبان بودند. ۲ مقاله از ایران و بقیه از کشورهای مصر، اسپانیا و ترکیه بودند. ۲ مقاله نوع مطالعه کارآزمایی بالینی و بقیه توصیفی و مقطعی داشتند. نتایج این مطالعات در زمینه ارتباط معنویت، سلامت روان و نحوه ایفاء نقش مراقبتی مادران کودکان دیابتی متفاوت بود.

نتیجه گیری: بررسی مطالعات مروری در زمینه ارتباط متغیرهای معنویت و حالات روحی مادران کودکان دیابتی نتایج متفاوتی را نشان داد. ضمن اینکه ارتباط بین این متغیرها به نحوه مراقبت از فرزندانشان نیز در مطالعات مختلف متفاوت گزارش شد. احتمالا تفاوت در جامعه و محیط پژوهش یا تفاوتهای فرهنگی و محتوای آموزشی بکار گرفته شده در کسب این نتیجه متفاوت تاثیر گذار بوده است. ضمن اینکه احتمال دارید دلیل عدم مشاهده ارتباط معنی دار بدلیل نیاز مادران تحت مطالعه به حمایت بیشتر و همه جانبه تر بوده است. از دید محقق این تفاوتها مطرح کننده ضرورت انجام مطالعات بیشتر در این زمینه می باشد.

کلید واژه ها: معنویت، سلامت روان، والدین، گودکان مبتلا به دیابت، نقش مراقبتی

How to site this article: Shahdadi H, Rahnam M, Abdollahimohammad A. Spirituality, Mental Health, and the Caregiving Role of Parents of Children with Diabetes. J Diabetes Nurs 2025; 13 (4) :107-114.

[Downloaded from jdn.zbmu.ac.ir on 2026-10-12]

مقدمه و هدف

دیابت نوع یک نوعی بیماری خود ایمنی مزمن است که با کمبود انسولین مشخص می شود. کمبود انسولین بدلیل از دست دادن سلولهای بتای پانکراس اتفاق می افتد و منجر به هیپر گلیسمی می شود. این بیماری بیشتر در کودکان و نوجوانان شایع است (۱) بطوریکه در سطح بین الملل، دیابت نوع یک تقریبا ۱.۷ در هر ۱۰۰۰ نفر از افراد زیر ۲۰ سال را تحت تاثیر قرار می دهد و این میزان سالانه ۲ تا ۵ درصد افزایش می یابد (۲) که بیش از ۶۰ درصد موارد ابتلا به ان در آسیا ساکن هستند (۳). در ایران، فراوانی تشخیص دیابت ۱.۵ تا ۱.۸ درصد برای مردان و۷.۴ تا ۱۰ درصد برای زنان گزارش شده است و طبق آمار، از هر هزار نوجوان ایرانی ۱ نفر به دیابت مبتلا است (۴). کودک مبتلا به دیابت در معرض هیپو و هیپر گلیسمی و پیامدهای آن، بستری شدن در بیمارستان، تشنج، کما و حتی مرگ قرار دارد (۵)، ضمنا دیابت موجب تغییرات دائمی می گردد بطوریکه در کودکان بصورت درگیری عروق ماکرووسکولار(سکته قلبی، سکته مغزی و بیماری عروق محیطی) و میکرواسکولار (رتینوپاتی، نفروپاتی، و نوروپاتی) تظاهر می یابد (۶). نوجوانان مبتلا به دیابت مشکل بیشتری در حفظ سطح گلوکز خون نسبت به کودکان و بزرگسالان دارند و این ضعف در کنترل قند خون با انواع عوارض جدی از جمله آسیب چشمی، کلیوی، عصبی و عروق خونی مرتبط است (۷) . از آنجائیکه دیابت قابل درمان نبوده و تنها قابل کنترل می باشد، عمدتا تحت تاثیر خود مراقبتی روزانه است که در کودکان مراقبت از خود بدون مشارکت مستقیم والدین دشوار است (۸) چون مدیریت دیابت نوع یک مستلزم نظارت مکرر برای حفظ بهینه گلوکز خون با تزریق انسولین یا پمپ های انسولین است و این امر بار قابل توجهی را برای والدین ایجاد می کند (۲) بنابر این تشخیص دیابت در کودکان یک موقعیت استرس زا برای والدین است و از آنجائیکه مدیریت این بیماری مستلزم یک رژیم سختگیرانه و پیچیده است، نیازمند نظارت مستمر و توجه مراقبین، بویژه مادران می باشد. لذا می تواند بار مراقبتی سنگینی را بر دوش مادران تحمیل کند که باید بتوانند خود را با آن تطبیق دهند (با آن سازگار شوند) (۱). تومیتو و همکاران در نتیجه مطرح کردند، طیق یافته ها، دیسترس والدین بدنبال مراقبت از کودک دیابتی با افزایش سن، بلوغ و انتقال کودک به بزرگسالی همچنان ادامه می یابد (۹) و حقیقی مقدم و همکاران ۲۰۲۲ در نتیجه مطالعه کیفی خود به بروز عدم تعادل روابط خانوادگی در خانواده های دارای کودک دیابتی اشاره کردند (۱).

اما تشخیص دیابت فرزند دسته ای از واکنش های عاطفی را به همراه دارد که می توان به توکل به خدا و برقراری ارتباطات معنوی اشاره کرد (۸). اصولا در مواجهه با بحران های زندگی، افراد تمایل به جستجوی نیرویی خارق العاده برای یافتن راهی در جهت کنار امدن با مشکلات و سازگاری با شرایط جدید دارند که فرصت مناسبی برای رشد معنوی فراهم می کند (۱۰). معنویت نوعی برقراری ارتباط ماورائی با قدرت برتر (قدرت الهی) است (۱۱) که می تواند از طریق راهبردهای سازگاری منجر به سلامت روان، شادی و حس خوب در ذهن شود (۱۲). با توجه به تاثیر گذاری معنویت بعنوان یک منبع قدرتمند استوار و امیدوار کننده برای والدین در ناامید کننده ترین شرایط، از یکسو (۱۳) و تاثیر فرهنگ بومی و باورهای مذهبی در ایران، از سوی دیگر احتمال می رود قرار دادن مسائل بهداشتی در دستور کار عبادی و معنوی، خصوصا در مواجهه با بیماریهای مزمن بتواند انگیزه افراد برای عمل به وظایف محوله را افزایش دهد (۱۴) لذا این مطالعه مروری به بررسی معنویت، سلامت روان و نقش مراقبتی والدین کودکان مبتلا به دیابت پرداخته است.

روش پژوهش

این مطالعه ی مروری است به بررسی معنویت، سلامت روان و نقش مراقبتی والدین کودکان مبتلا به دیابت می پردازد. در مرحله ی اول جستجوی پیشرفته با عملگرهای بولین (AND و OR) و با ترکیبی از واژه های «Spirituality» ، «Father or Mother» ، «Parents» «Children» ، «Type 1 diabetes» ، «Mental health» «Caring role» در پایگاه های داده Scopus، Web of Science، Google Scholar، PubMed، Science Direct، Cochrane Library، Evidence Based Nursing انجام شد. محدودیت زمانی برای مطالعات از سال ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۵ در نظر گرفته شد. معیاری که برای انتخاب مقالات استفاده گردید، هم خوانی موضوع تحقیقات با مطالعه مروری حاضر ، فارسی و انگلیسی زبان بودن آنها بود. همه انواع مطالعات بجز مطالعات مروری مرتبط در مطالعه شرکت داده شدند. تعداد ۹۰ مقاله انتخاب شدند و سپس چکیده این مقالات مورد بررسی قرار گرفتند و ۷۰ مقاله غیر مرتبط با موضوع حذف شدند. سپس از بین ۲۰ مقاله باقیمانده، ۵ مقاله باقیماند. معیارهای خروج ارتباط کم با متغیرهای اصلی پژوهش (معنویت، سلامت روان و نقش مراقبتی والدین کودکان دیابتی) تکراری بود و ناتوانی در دسترسی به متن کامل مقالات بود.

تمام مقالات واجد شرایط به صورت جداگانه و به طور کامل توسط نویسندگان ارزیابی شدند. هر گونه اختلاف نظر در حین غربالگری مقالات، مورد بحث و گفتگو قرار گرفت تا نتیجه حاصل شود.

یافته‌ها

[Downloaded from jdn.zbmu.ac.ir on 2026-10-12]

در زمینه موضوع مورد مطالعه تحقیقات محدودی صورت گرفته است. پس از حذف مقالات تکراری و هم پوشان و یا کم مرتبط تر، تعداد ۶ مقاله باقی ماند. فرآیند انتخاب مقالات در نمودار شماره ۱ نشان داده شده است (نمودار ۱).

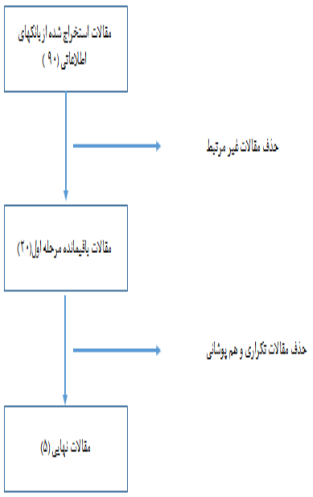

نمودار شماره ۱: فرایند انتخاب مقالات

یافته های مطالعات را می توان در جدول شماره یک مشاهده کرد (جدول ۱).

بحث و نتیجه گیری

نتایج مطالعه محمد امین و همکاران ۲۰۲۴ نشان داد احساس خودکفایی و معنویت والدین کودکان دیابتی تاثیر مستقیم مثبت معنی داری بر روی تاب آوری خانواده داشتند. ضمن اینکه احساس خودکفایی از طریق اثر بر معنویت تاثیر غیر مستقیم معنی داری هم بر تاب آوری خانواده داشت (۱۵) . این نتیجه بیانگر تاثیر مثبت تقویت بعد معنوی والدین در کاهش مشکلات روحی آنها می باشد. چنانچه نتیجه مطالعه شهدادی و همکاران ۲۰۲۵ نیز نشان داد آموزش خودمراقبتی مبتنی بر معنویت از طریق تقویت بعد معنوی بر کاهش خشم مادران کودکان مبتلا به دیابت نوع یک موثر بود. از دید این محققین احتمالا تکیه به معنویات توانسته بعنوان یک راهکار موثر در رسیدن به آرامش و کنترل خشم مادرن کودکان دیابتی تحت مطالعه انها کمک کننده باشد (۱۶). در تایید این احتمال، در مطالعه کیفی حقیقی مقدم و همکاران ۲۰۲۲ یکی از استراتژیهای مقابله ای مادران کودکان مبتلا به دیابت نوع یک در مواجهه با بار مراقبت از فرزند، کسب حمایت معنوی شناسایی گردید (۱). کلهر و همکاران ۲۰۲۰ نیز مطرح کرده اند، بسیاری از خانواده ها در مواجهه با مشکلات و عمدتا بیماریهای صعب العلاج، سعی می کنند از اعتقادات مذهبی و معنویت برای مقابله با مشکلات خود استفاده کنند (۱۷).

اما طبق نتایج مطالعات شهدادی و همکاران ۲۰۲۵ خودمراقبتی مبتنی بر معنویت بر کاهش استرس مادران کودکان مبتلا به دیابت نوع یک تاثیری نداشت. این پژوهشگران احتمال دادند مداخله خود مراقبتی معنوی به تنهایی نتوانسته استرس این مادران را کاهش دهد و نیاز به مداخلات حمایتی چند جانبه بیشتری می باشد (۱۶). در حالیکه در تایید تاثیر گذاری مثبت مراقبت معنوی، ودائی ۲۰۲۲ اجرای این نوع از مراقبت را برای مادران کودکان تحت مطالعه خود مثبت ارزیابی نموده بودند (۱۸).

یازلو و همکاران ۲۰۱۹ نیز تاثیر مثبت آموزش خود مراقبتی معنوی بر کاهش استرس مادران دارای کودک نارس را مطرح کرده بودند (۱۹) و محمد چناری و همکاران ۲۰۲۲ گزارش کردند، بین سلامت معنوی والدین و توانایی آنها در تحمل استرس و فشار مرتبط با داشتن فرزندی با اختلال یادگیری خاص ارتباط وجود دارد (۲۰). از دید محقق احتمالا تفاوت در جامعه و محیط پژوهش در کسب این نتیجه متفاوت موثر بوده اند.

نتایج مطالعه شهدادی و همکاران ۲۰۲۴ نشان داد آموزش خودمراقبتی مبتنی بر معنویت مادران بر بهبود شاخص های کنترل متابولیکی (کلسترول، تری گلیسیرید و هموگلوبین گلیکوزیله) کودکان مبتلا به دیابت نوع یک تاثیری نداشته است. در حالیکه پژوهشگر احتمال می داد آموزش های ارائه شده در مطالعه حاضر زمینه ساز کسب آرامش مادران از طریق کسب حمایت معنوی شده و مادران با توجه به نقش نظارتی تاثیر گذار ی که دارند، بدنبال رفع نیازهای معنوی خود، بتوانند کنترل بهتری بر رعایت اصول خود مراقبتی دیابت توسط فرزندانشان داشته باشند و شاخص های کنترل متابولیکی در این فرزندان بهبود یابد (۲۱). چنانچه گرینه ۲۰۱۰ معتقد است، دیابت تیپ یک نوعی بیماری خانوادگی است و والدین نقش مهمی در مدیریت و نظارت بر دیابت فرزندان خود دارند (۲۲). از دید پژوهشگر احتمالا نیازهای حمایتی این مادران بیشتر از میزان ارائه شده بوده است و ارائه حمایت معنوی به تنهایی کافی بنظر نمی رسد. چنانچه موری ۲۰۱۳ و طلاکوب ۲۰۱۲ می نویسند، این والدین تنش بالا و مشکلات عاطفی را بواسطه ایفاء نقش حمایتی خود برای مدیریت بیماری فرزندشان تحمل می کنند (۲۳) (۴). در تایید نیازهای حمایتی این مادران، روسیتر ۲۰۱۹ در نتیجه مطالعه خود بر چالش ها و نیازهای حمایتی مادرانی که بتازگی با تشخیص دیابت کودکشان مواجه شده اند، تاکید دارد (۲۴). بوسینگ ۲۰۱۸ نیز در نتیجه مطالعه خود مطرح نمود، پرداختن به نیازهای خاص مادران می تواند به حمایت از آنها در مبارزه با شرایط دشوار کمک کند تا از ترس و نا امنی اجتناب نموده و در نتیجه پیوند مثبت خود با فرزندشان را تسهیل کنند (۲۵).

[Downloaded from jdn.zbmu.ac.ir on 2026-10-12]

جدول شماره ۱: خلاصه یافته های مطالعات

ردیف	نویسندگان	عنوان	تعداد نمونه (مشارکت کنندگان)	روش مطالعه	خلاصه یافته ها
۱	محمد امین و همکاران ۲۰۲۴ (مصر)	نقش واسطه ای معنویت در ترسیم ارتباط متقابل بین احساس خودکفایی و تاب اوری در بین والدین کودکان تازه تشخیص دیابت: یک مطالعه مقطعی به رهبری پرستاری جامعه	۱۷۸ والد	مقطعی	احساس خودکفایی و معنویت تاثیر مستقیم مثبت معنی داری بر روی تاب آوری خانواده داشتند. ضمن اینکه احساس خودکفایی از طریق اثر بر معنویت تاثیر غیر مستقیم معنی داری هم بر تاب آوری خانواده داشت.
۲	شهدادی و همکاران ۲۰۲۵ (ایران)	تاثیر آموزش خود مراقبتی مبتنی بر معنویت بر استرس و خشم مادران کودکان دیابتی نوع یک	۷۰ مادر دارای کودک دیابتی	کارآزمایی بالینی تصادفی شده	مداخله خود مراقبتی مبتنی بر معنویت در کنترل خشم مادران کودکان دیابتی موثر بود اما بر استرس آنها تاثیر معنی داری نداشت
۳	شهدادی و همکاران ۲۰۲۴ (ایران)	تاثیر آموزش خود مراقبتی مبتنی بر معنویت مادران بر کنترل متابولیکی کودکان دیابتی نوع یک	۷۰ مادر دارای کودک دیابتی	کارآزمایی بالینی تصادفی شده	مداخله خود مراقبتی مبتنی بر معنویت مادران کودکان دیابتی بر نظارت آنها روی کنترل متابولیکی فرزندانشان تاثیرمعنی داری نداشت.
۴	وون بوریس و همکاران ۲۰۲۰ (اسپانیا)	ارتباط علائم افسردگی در مادران با کنترل متابولیکی در نوجوانان مبتلا به دیابت نوع یک	۲۳۸ نفر (۸۶ زوج مادر و فرزند)	مقطعی	ارتباط معنی دار اماری بین افسردگی مادر و کنترل متابولیکی نوجوان وجود داشت بطوریکه علائم افسردگی در مادران با کنترل ضعیف متابولیکی در نوجوانان همراه بود.
۵	اولکای اوز و همکاران ۲۰۲۳ (ترکیه)	کنترل هیجانی، سطح افسردگی و اضطراب مادران نوجوانان مبتلا به دیابت نوع یک و سطح متغیرهای بالینی نوجوانان در مقایسه با مادران نوجوانان سالم	۷۲ مادر نوجوان دیابتی و ۷۲ مادر نوجوان سالم	توصیفی	مشکلات کنترل هیجانی، افسردگی و اضطراب مادران نوجوانان دیابتی بطور معنی داری بالاتر از مادران دارای نوجوانان سالم بود. اما این بالاتر بودن کنترل هیجانی، افسردگی و اضطراب مادران با کنترل متابولیکی فرزندان دیابتی انها ارتباط معنی داری نداشت.

[Downloaded from jdn.zbmu.ac.ir on 2026-10-12]

در مطالعه مروری حاضر نتایج در دو مطالعه وون بوریس ۲۰۲۰ و اولکای اوز ۲۰۲۳ و همکاران هر چند تایید بروز علائم افسردگی و اضطراب در مادران نوجوانان و کودکان دیابتی صورت گرفت اما نتایجشان از نظر تاثیر این حالات روحی بر کنترل متابولیکی فرزندانشان متفاوت گزارش شد. بطوریکه در مطالعه وو بوریس علائم افسردگی در مادران با کنترل ضعیف متابولیکی در نوجوانان همراه بود اما در مطالعه اولکای اوز مطرح شد بالاتر بودن کنترل هیجانی، افسردگی و اضطراب مادران با کنترل متابولیکی فرزندان دیابتی انها ارتباط معنی داری نداشت (۲۶) (۲۷). از دید پژوهشگر احتمالا تفاوت در جامعه و محیط پژوهش یا تفاوتهای فرهنگی و محتوای آموزشی بکار گرفته شده می تواند در کسب این نتیجه متفاوت تاثیر گذار باشد.

نتیجه گیری

بررسی مطالعات مروری در زمینه ارتباط متغیرهای معنویت و حالات روحی مادران کودکان دیابتی نتایج متفاوتی را نشان داد. ضمن اینکه ارتباط بین این متغیرها به نحوه مراقبت از فرزندانشان نیز در مطالعات مختلف متفاوت گزارش شد. احتمالا تفاوت در جامعه و محیط پژوهش یا تفاوتهای فرهنگی و محتوای آموزشی بکار گرفته شده در کسب این نتیجه متفاوت تاثیر گذار بوده است. ضمن اینکه احتمال دارید دلیل عدم مشاهده ارتباط معنی دار بدلیل نیاز مادران تحت مطالعه به حمایت بیشتر و همه جانبه تر بوده است. از دید محقق این تفاوتها مطرح کننده ضرورت انجام مطالعات بیشتر در این زمینه می باشد.

تعارض منافع

بین نویسندگان هیچ تعارض منافعی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

سهم تمام نویسندگان برابر است

حمایت مالی

این پژوهش تحت حمایت مالی نبوده است.

References

1. Haghighi Moghadam Y, Zeinaly Z, Alhani F. How mothers of a child with type 1 diabetes cope with the burden of care: A qualitative study. BMC Endocrine Disorders 2022; 22(129): 1-8.

2. Aldubayee M, Mohamud S, Almadani KA, Abdulrahman Alabbad A, Ghazi Alotaibi A, Ali Alkhodair A & et.al. Parental levels of stress managing a child diagnosed with type 1 diabetes in Riyadh: A cross sectional study. BMC Psychiatry 2020; 20(5): 1-7.

3. Assad M, Forde R, Alfares A, Abbas BB, Sturt J. Experiences and needs of Saudi mothers when a child or adolescent is diagnosed with type 1 diabetes mellitus: A qualitative study. International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being 2022; 17, 2107151.

4. Talakoub S, Nasiri M. Affective responses of the parents after diagnosis of type 1 diabetes in children. Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research 2012; 17(2): S96-S100.

5. Bayati B, Afrooz GH, Baghdassarians A, Ghasemzadeh S, Rajab A. The relationship between parent anxiety, mental wellbeing and life quality in mothers of children with type 1 diabetes. Family Psychology 2017; 4(1): 29-40. (Persian)

6. Valipour Eskandarkolaii E, Hekmotipour N, Hojjati H. The effect of spiritual self-care training

[Downloaded from jdn.zbmu.ac.ir on 2026-10-12]

type 1 diabetes. Journal of Education and Health Promotion 2018; 7,69: 1-7.

13. Catlin EA, Guillemin JH, Thiel MM, Hammond S, Wang ML, O' Donnell J. Spirituality and religious components of patient care in the neonatal intensive care unit: Sacred themes in a secular setting. Journal of Perinatology 2001; 21(7): 426-430. doi: 10.1038/sj.jp.7210600

14. Shahbazi H, Ghofranipour F, Amiri P, Rajab A. Factors affecting self-care performance in adolescents with type 1 diabetes according to the PEN-3 cultural model. Int J Endocrinol Metab 2018; 16(4): e62582. doi: 10.5812/ijem.62582

15. Mohamed Amin SH, Salah Ali A, Abdelwahab Khedr M, Hendy A, Ramadan Atta MH. The mediating role of spirituality in delineating the inter connection between self-efficacy and resilience among the parents of children with newly diagnosed diabetes: A community nursing-led cross sectional study.JAN 2024.

16. Keikha E, Rahnama M, Abdollahimohammad A, Naderifar M, Shahdadi H. The effect of spiritual self-care training on stress and anger experienced by mothers of children with type 1 diabetes. Modern Care Journal 2025; 23(3): e157720

17. Kalhor N, Khodabakhshi-Koolaee A. Explanation of spiritual experiences of mothers of cancer children: A descriptive phenomenological study. Journal of Qualitative Research in Health

on the sleep quality of adolescents with diabetes. Journal of Diabetes Nursing 2023; 11(2): 2174-2189. (Persian). http://jdn.zbmu.ac.ir/article-1-569-en.html

7. Helgeson VS, Reynolds HA, Siminerio L, Escobar O, Becker D. Parent and adolescent distribution of responsibility for diabetes self-care: Links to health outcomes. Journal of Pediatric Psychology 2008; 33(5): 497-508. doi:10.1093/jpepsy/jsm081

8. Abolhassani Sh, Babaee S, Eghbali M. Mothers' experience of having children with diabetes. Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research 2013; 18(4): 304-309.

9. Tomette A, Henderson JN, Hass A, Carson LD, King K. Parental stress as a child with diabetes transitions from adolescence to emerging adulthood. Journal of Patient Experience 2020; 7(3): 365-371.

10. Fallahi S, Shirinabadi Farahani A, Rassouli M, Sefidkar R, Khanali Mojen L. The effect of spiritual care on adjustment of adolescents with type 1 diabetes. Int J Pediatr 2019; 7(4) (Serial No. 64): 9225- 9235.

11. Khedri E, Rahnama M, Abdollahimohammad A,Naderifar M, Shahdadi H. The effect of self-care training on stress and anger experienced by mothers of children with type 1 diabetes. Modern Care Journal 2025: 2393): e157720.

12. Rahmanian M, Hojat M, Seyed Fatemi N, Mehran A, Parvizy S. The predictive role of spiritual intelligence in self-management in adolescents with

[Downloaded from jdn.zbmu.ac.ir on 2026-10-12]

Sciences 2020; 9(3): 200-210. DOI: 10.22062/jqr.2020.91514

18. Vadaei S, Abo-s-haghi MS, Sarkoohi Z, Safizadeh F, Mousavi SM. The effect of spiritual care on stress and spiritual health of mothers of neonates hospitalized in NICU. International Journal of Health Sciences 2022; 6 (S4): 10907-10917.

19. Yazarloo M, Hojjati H, Abdolreza Gharebagh Z. The effect of spiritual self-care education on stress of mothers of premature infants admitted to NICU of hospitals affiliated to Golestan university of medical sciences. PJMHS 2019; 13(3): 1615-1619.

20. Mohanmmadchenari B, Marashian FS, Talebzadeh Shoushtari M. Relationship of spiritual well-being, social health, and parent-child interaction with health-related quality of life in parents of children with specific learning disoeders. Jundishapur J Health Sci 2022; 14(3): e123422.

21. Keikha E, Rahnama M, Abdollahimohammad A, Naderifar M, Shahdadi H. The effect of spiritual self-care training based on mother's spirituality on the metabolic control of type 1 diabetic children: A Clinical Trial. Journal of Diabetes Care 2024; 12(3): 2024; 12(3): 2461-2470

22. Greene MS, Mandleco B, Dyches T. Metabolic control, self-care behaviors, and parenting in adolescents with type 1 diabetes.Diabetes Education 2010; 36(2): 326-336. DOI: 10.1177/0145721710361270

23. Moore SM, Hackworth NJ, Hamilton VE, Northam EP, Cameron FJ. Adolescents with type 1 diabetes: Parental perceptions of child health and family functioning and their relationship to adolescent metabolic control. Health and Quality of Life Outcomes 2013; 11,50: 1-8.

24. Rossiter RC, Cooper JL, Marjei SI, Brownie SB. Case-based insights: Arab mothers' experiences of managing a child newly diagnosed with type 1 diabetes mellitus. SAGE Open Nursing 2019; 5: 1-12.

25. Bussing A, Wabermann U, Christian Hvidt N, Langler A, Thiel M. Spiritual needs of mothers with sick new born or premature infants-A cross sectional survey among German mothers. Women and Birth 2018; 31: e89-e98.

26. Von Borries D, Astudillo P, Perez V, Garcia F H, Rumie K, Garcia B H. Association between depressive symptoms in mothers and metabolic control in adolescents with type 1 diabetes. Revista Chilena de Pediatria 2020; 9(2): 190-8

27. Olcay Oz B, Miniksar DY, Kaban SO, Cangur S, Yavuzyilmaz F. Comparison of mothers of adolescents with type 1 diabetes mellitus and mothers of healthy adolescents in terms of difficulty in emotion regulation, depression and anxiety level and clinical variables. Turk J Pediatr 2023; 65(5): 789-800.

[Downloaded from jdn.zbmu.ac.ir on 2026-10-12]